

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POSTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75. POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15. I POŠTARINA. — PLATIVO I UŽUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TISKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISE NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIJENIKU.

Zapljeni „Hrvatske Riječi“.

Poslovni broj. Pr. VI. 15/11/2

U ime Njegova Veličanstva Cara I

C. K. Okružni Sud u Šibeniku kao tiskovni rješavač predlog c. k. Državnog Odvjetništva od 17 studenoga o. g. poslovnih broj. Ss. 15/11/2

Sudi
Sadržaj ulomka članka „Makaraka“ i to pod nadpisom „Zašto je Simonelli protiv pravašima“ tiskanog u I. stupcu, druge stranice, časopisa broj 584 „Hrvatska Riječ“ koji je izašao u Šibeniku na 17. novembra 1911. pod odgovornim uredničtvom Josipa Drezge, sadržaje skrajnosti prestupka predviđena u §. 300 k. z.:

Potvrđuje se obavljeno zapljenu;
Zabranjuje se dalje širenje lista u pogledu zapljene ulomka;

Određuje se uništenje zapljenjenih istiskava i onih koji bi se još zapljenili, te rastavu dotičnog štamparskog sloga i objelodanjenje presude u zvaničnom listu.

Razlozi
Zapljenejem ulomkom nastoji se razdražiti druge na prijezir protiv jednog organa vlade obzirom na njegovo uređivanje pa je s toga izdato gornje rješenje.

C. k. Okružno Sudište odio VI.
Šibenik 18 studenoga 1911.
M. INCHIOSTRI.

Interpelacija zast.

dra. Dulibića i dr.
glede iste zapljene

prkazana u sjednici carevinskog vieća od 21. ov. mj.

Zapljene lista „Hrvatska Riječ“ u Šibeniku od strane c. državnog odvjetništva postale su pravilom. Čak ni bezazalna kritika vrhu postupka kojeg činovnika nije pripuštena. Ono što nigdje ne nailazi na kakav prigovor, to je kod državnog odvjetništva u Šibeniku predmetom zapljene.

Broj 584 od 17. t. mj. „Hrvatska Riječ“ sadržava slijedeću stavku, koja se odnosi na c. k. kotarskog poglavara u Makarskoj Simonelli, koji neprijateljski postupa proti stranci prava:

Zašto je Simonelli protiv pravašima?

Razni se pitaju za što je Simonelli toliko kidisao proti pravašima. Naosob ovo opetuju oni, koji misle, da ga po bilježu znadu, dok ga uistinu slabo poznaju. Simonelli je farizejac prvog reda pa se znade vješto prikazivati nedužnim i nepristranim. Evo glavnih urokova njegova neprijateljskog držanja:

1. On je ultra Talijanac, i mrzi sve što je hrvatsko. On znade da je hrvatsko u Makarskoj samo kod pravaša, a da su šarenjaci uprav toliko Hrvati, koliko i on.
2. On je ultra liberalac, i mrzi svećenstvo, a pošto je svećenstvo u pravaškoj stranci, dosljedno mrzi i nju.
3. On se osvećuje radi pisanja pravaških novina i tužaba proti njemu prikazanih.
4. On se osvećuje radi nekih delikatnih posala, premda pravaši tomu krivi nisu.
5. On neprijateljski postupa proti pravašima, jer misli da je pravaška stranka osujetila imenovanje njegovog brata za namjestnika u Dalmaciji.

Sad će i širem občinstvu bit shvatljivo Simonelličino postupanje proti pravašima.

Cielu ova stavka bila je zapljenjena; progonoj lista se nastavlja, a sloboda stampe mrtvo je slovo.
S toga smo dužni postaviti slijedeći upit: Jeli Vaša Preuzvišenost voljna, da prihvati potrebite mjere eda se takove neosnovane zapljene ne ponove, i da prestane progonoj lista „Hrvatska Riječ“.

Dalmacija i Trst.

Težak prikor pao je iz Trsta na Dalmaciju. Glasilo tršćanskih Slovenaca, pišući o glasanju u proračunskom odboru

carevinskoga vieća u pitanju talijanskoga pravnoga fakulteta, uzimlje priliku da odčita lekciju našim „Dalmatincima“. Među onima, koji su glasovali za predlog Talijana, da se naime zak. osnova o talijanskom pravnom fakultetu uzme odmah u pretres, bio je i „Dalmatinac“ dr. Melko Čingrija.

To bi — veli „Edinost“ — sve bilo pravo i lepo, i mi — jer smo načelno za svako pravo svakoga naroda na polju kulture — bili bi gotovo zadnji, koji ne bi odobravali takav nastup. Da nisu Talijani sami svojom politikom tako grozno kompromitirali taj svoj zahtjev, politikom mržnje protiv Slavena, svojom slavofobnom hidrofbijom, svojom divljačtvom proti svakom kulturnom zahtjevu nas južnih Slavena, i tako sami prejudicirali svom sveučilišnom zahtjevu. Zato tršćanski list osjeća glasovanje onoga „Dalmatinca“ kao afront, kao križanje taktike tršćanskih Slovenaca. Afront je to teži za njih, što silno škodi u borbi za njihove školske zahtjeve. Gospoda „Dalmatinci“ rada bi ponuditi Talijanima pa tanjuru sveučilišta, ali ne u Dalmaciji nego drugdje, u Trstu! Ako se gospoda tako grčevito drže stanovišta, da Talijanima treba izpuniti sve njihove kulturne zahtjeve, moramo ih — veli „Edinost“ — onda pitati, zašto se tako odlučno opiru u dalmatinskom saboru stavci proračuna koja se odnosi na talijansku pučku školu u Splitu, kad je i samo u pravno sudište priznalo taj školi pravo, da bude održavana od pokrajine? Dvojak škodu čine nam gospoda „Dalmatinci“ svojom dvoiličnom politikom prema talijanskim školskim zahtjevima: križaju nama Slovencima taktiku u sveučilišnom pitanju i otežavaju nam borbu za naše pučke škole u Trstu, jer daju Talijanima jedan prividni razlog da odklone naše školske zahtjeve. Kada se mi tužimo na nepravde, koje nam nanose na školskom polju, Talijani se onda pozivlju na splitski primjer.

Glasilo tršćanskih Slovenaca završuje ovim riečima: „Ili — ili, gospodo u Dalmaciji! Jer treba im jednom otvoreno reći, da tako ne smije dalje ići, da oni doma odklanjaju zahtjeve Talijana na školskom polju, a htjeli bi im za to dati strostruku odštetu na naš račun izvan Dalmacije.“

Članovi hrvatsko-slovenskog kluba, gdje su zastupnici stranke prava, glasovali su u pitanju talijanskog pravnog fakulteta onako kako zahtijevaju interesi Hrvata i Slovenaca uobće, a onih u Trstu napose. Prikor dakle tršćanskog lista ne pada na našu adresu, već na adresu „Dalmatinaca“ koje je u proračunskom odboru dr. Čingrija zastupao. Ali je taj prikor težak, jer obtužuje Dalmaciju sa sebičnosti, sa ljenošću, a mi držimo da je tršćanski list imao takovu obtužbu upravititi direktno na one koji su taj prikor izazvali, da je imao poimence obtužiti Iličevića, Blankina, Čingriju, Tresića, Smodlaku, Vukotića i Baljaka kao one koji i u pitanju talijanskog sveučilišta pazare s narodnim interesima. Dalmacija nije vikla živjeti na tuđi račun, ali je u svojoj prostodučnosti vikla da je drugi siću. Jer ova bezglavost, ovo komedijsko, ova beznajčajnost politike utvaraško-demokratske nije tako naivna unako se u prvi mah čini, već ima i svoju unosnu stranu.

Van svake je sumnje, da bi osnutak talijanskog pravnog fakulteta u Trstu značio ojačanje talijanskog elementa na štetu Hrvata i Slovenaca. Kako je onda, da se nalazi tobožnjih Hrvata koji podupiru taj talijanski zahtjev bez ikakve protuustuge sa talijanske strane? Stvar nam postaje jasna, kad znamo, da ni isti najvi Hrvati otvoreno tjeraju našu mladež sa hrvatskog sveučilišta na sveučilišta u Beograd i Prag. Tendencija takovome radu nemože biti druga nego da se oslabi, da se uništi sve što je hrvatsko.

Trst i zapadna Istru imali bi pripasti izključivo Talijanima. Gg. Tresić i drugovi u nedostizivoj svojoj diplomaciji odrekoše

se tih dielova, pa je shvatljivo da oni danas ne vode računa o Hrvatima i Slovencima koji u Trstu i zapadnoj Istri prebivaju. Kakvi onda zahtjevi Slovenaca, kakve slovenske pučke škole u Trstu!

Po položaju svome Dalmacija bi mogla silno utjecati na narodnostne odnose u Trstu. Prometne i trgovinske prilike upućuju Trst na Dalmaciju, i obratno. Ali kako zahtjevati od slabo upućenog dalmatinskog trgovca, da ne podupire tršćanskih talijanskih trgovaca kada su naši pokrajinski zavodi najbolje mušterije tršćanskih Talijana! Kako će se dići naš element u činovništvu onih ugroženih krajeva, kada baš sami Talijani broje Iličevića i Biankine u najmoćnije svoje pokrovitelje!

„Edinost“ dovodi u savez slovenske školske zahtjeve sa talijanskom pučkom školom u Splitu. Tršćanski list zamjera postupku gospode u Dalmaciji, koja odklanjaju kod kuće zahtjeve Talijana na školskom polju, a hoće da ih odštete na račun tršćanskih Slovenaca. „Edinost“ je na krivom putu ako misli, da od naših utvaraško-demokratskih perjanica može zahtijevati kod školsku politiku u Dalmaciji dovedu u sklad s obće narodnom politikom. Ako danas-stru dozvole talijansku pučku školu u Splitu ili otvore talijanske pučke škole u svim gradovima i primorskim mjestima, kako su već i htjeli, bit će to liš za osiguranje ugroženih mandata ili drugih sinekura, bit će za volju samim Talijanima, a nipošto za olakšanje položaja Hrvata i Slovenaca u Trstu i Istri.

Politika slavošrbna ne pristiškiva bila narodnom, već svoj pravac udešava prama tuđim uplivima. Njezin je credo rđbinstvo, a kako ono danas ima zbog rđbinskih veza skupnih interesa s Italijom, pogubni njezin upliv ove osjeća i hrvatsko-slovenska stvar u Trstu. Tamo nek upre „Edinost“ prstom i nači će ključ držanju naših „Dalmatinaca“ u pitanju talijanskog sveučilišta.

Položaj u Tripolisu.

Zadnje oluje i poplave spriječile svaku akciju talijanskih četa. Voda je provalila u njihove šančeve, a u samom gradu Tripolisu napravila velike štete dignu se u ulicama do 1 m visine, rušeći zidove i noseći iz kuća pokućstvo.

Položaj u Tripolisu najljepše označuje talijanski pisac Scipio Sighele, koji je imao prilike da promatra rat na licu mjesta. U „Tribuni“ priobčuje svoje utiske. Jednu istinu treba reći — veli Sighele — a ta je, da će osvojenje ove zemlje trajati dugo, veoma dugo. I da se sklopi mir, pa ode ono nešto turske vojske od 3 do 4 hiljade ljudi, ostat će psihologija arabska i dalje jednom velikom nepoznanicom, kompliciranom s drugom nepoznanicom — oazom. Poteškoće su velike i nemože si predstaviti ih tko ih nije gledao iz bliza i trebat će ne malo vremena da ih se ukloni. Mi smo zagospodavali obalom, ma dalje od te obale za nas je još uvijek jedna tajna. Koliko ima turske vojske oko Tripolisa? Ako računamo po broju i količici pušaka, koje smo istuli izkrcati u Deral i po onima koje idu preko Egipta i Tunisa, Arapi mora da imaju čitavu vojsku. Danas je samo jedna stvar sigurna, da smo naime mi u Tripolisu objesdniti, jer moramo držati naše vojnike u šančevima na razpolaganje kojem hitu iz turske baterije ili iz koje arabske puške. Danas samo jedna stvar je nužna: postati gospodari oaze, da ne padaju turski šrapneli na grad i da naše osvojenje obale bude zaista osvojenje efektivno. Zaposjednicima unutrašnjosti može se odgoditi na dalje vrijeme, ali zaposjednicima tripoliske oaze, ma uz koju cijenu, dužnost je neminovna Italije.

Nije dakle položaj Italije u Tripolisu

nimalo ružičast i bit će za nju prava sreća, ako, ma uz kakvu odštetu Turskoj, rieči stvar mirnim putem,

Obćinski Upravitelj u Metkovićim.

Metkovići, 18 studenoga.

Danas pred ovdšnjim c. k. Sudom držala se parnica u poznatom sporu između obćinskog redarstva i naših pristaša, od kojih jedan bio bezrazložno uapšen od istoga redarstva. Izpadak parnice bio je taj, da je nadredar Majić osudjen na 14 dana, dočim redari Nonković i Veraja svaki na 3 dana zatvora po §§ 331 i 411 k. z., te na izplatu parničkih troškava.

Pitam sada „Narodni List“, jesu li ono bile izmišljotine, što smo već prije iznijeli u „Hrvatskoj Riječi“ o pristanostima ovdšnjeg redarstva? Ovo je najbolji dokaz, kakove ljude u službi redara drži nepristrani obć. upravitelj Bošnjak, koji, bez da sasluša oba zvana, osudio ove iste naše pristaše svakoga na 40 Kr. globe! Zar nije bilo poznato g. Bošnjaku, da je već do sada nadredar Majić više puta bio sudjen, a jednom dapače na 3 mjeseca tamnice radi počinjenog zločina? Pa takovi ljudi da budu u službi redarstva i da nadziru javni red, kad sami svojim varvarskim postupanjem izazivlju javne škanđale i nemire! Na ovome nije svršilo, jer će se još dokazati, kako naše redarstvo znade doći u kasno doba noći u obćinske uze, te tamo šakami probijati, nogama tući i kose čupati, mrvarčać na taj način uapšenike kao što su zbilja dvojica na Sudu prigodom vodenja parnice dokazali. Nije li to gore nego što se događaju u afričkim pustarama gdje zraka kulture još ne dopire? . . . Ili baš g. Bošnjak misli da smo u zemlji afrikandera i samojeda, pak da pod njegovom upravom redarstvo može činiti što ga volja i kad upse koga našega pristašu slobodno im izravntati mu ledja i nanositi kojekakove ozede? . . . Redarstvo je bilo sudjeno, ali moralni krivac i potočnik ovoga svega još udiše zlačinu slobodni! Mi poznajemo nadredara Majića, ali nikada nije bio običajan na ovako surovi način prekoračiti mjere redarstvenog pravilnika, dok na obćinu nije zasjeo g. Bošnjak kao obćinski upravitelj.

Mi opet ponavljamo i energično zahtjevamo od nadležnih faktora, da uklone ovakove ljude sa kormila vlasti kojom se ne znaju služiti, nego pače svojom pristanošću i zlouporabom ugrožavaju mir i porredak naše varoši, a na osobiti način izložen u pravaški pristasa, kojim je strepiti, da ih u po biela dana ne sasječe sablja revnog redarsta a sve to pod upravom upravitelja Bošnjaka! Videant Consules!

Don Bartul Ganza i splitska klika.

Ili je don Bartul Ganza veliki zločinac, ili su njegovi protivnici bezdušni klevetnici? Ova se dilema i nehotice nameće čitateljima splitskog „Jedinstva“ i obiju „Sloboda“. Jedni o njemu misle ovako, drugi onako, a oni koji ga dobro poznaju podpuno su uvjereni o drugom djelu postavljene dileme. I meni je dobro poznat don Bartul Ganza i sve one intrige u koje su ga zapleli. O njemu sam uvjeren, da je svećenik na svome mjestu i da neće popustiti od temeljnih načela, pa stajalo ga to i glave. Sa dobromislećim i poštenim ljudima mirujubljivi je i ljubezan, dok sa licumjercima i seoskim tiranima nepopustljiv je i bezobziran. Čuvstvo pravednosti i vjersko uvjerenje u njemu je to velike razvijeno i za to će se tako živo i dosljedno boriti, da oni, koji ga dobro ne poznaju, nazvati će ga petljanjem i obćidarenjem. Radišanj je i agilna i mnogo obdaren duševnim sposobnostima. Za istinu i pravicu i onda će se boriti kada je uvjeren, da će mu ta borba nanjeti mnogo nepriklia i štete. Tako n. pr. u Vranjicu mo-

gao je od svakoga biti kažen i nošen, samo da je htio svaku odobravati seoskim mogućnicima. U Žrnovici pako sami su mu demokratski obećavali, da može živjeti od njihove ljubavi, samo neka ih pusti, da pashuju ne samo sa seoskim, već sa crkvenim i bratinskim imanjem.

Takav je don Bartul Ganza. Koje onda čudo, da su proti njemu ustali i seoski don Rodrigezi i gradski slobodoumnici? Da ga oni dobro ne poznaju i da ne uviđaju njegove sposobnosti, tako da je kroz malo vremena kadar u svojoj župi sve dobromisleće i osvjedočene kršćane za sebe predobiti, a protivnicima račun pokavirati, zar mislite, da bi se oni proti njemu onako žestoko i ustrajno borili? Proti njemu, na čudnovati način, našli su se na okupu svi splitski Irudi i Pilati. Splitska klika dapače stvorila je proti njemu i neki plan po kojem planu moraju ga onemogućiti i uništiti.

Prva etapa ratnog plana već je svršila, jer „Jedinstvo“ i „Sloboda“ sa lažnim pisanjem javno su mnijenje za sebe pridobili. Sada smo na drugoj etapi, t. j. po sudovima. U ime pravice proglasili ga nepravednim, to je moćno sredstvo za uništiti ga. Ako ga se ne bi moglo proglasiti nepravednim, barem će ga novčano iztrošiti i sa odgađanjem bagatelnih parnica ozlovoljiti. K tome, da ga što više gledaju po sudu, u crkvi će mu nerede činiti, a kad se makne, da zakonitim putem štiti ugled kuće Božje, oni će ga onda proglasiti pravdojivim i nedostojnim nasljednikom Kršćanstvom. Ako sud gdjejed, poradi očite nepravde, bude prisiljen podnetu smutljivce osuditi, onda će od njega zahtijevati, da im oprosti i ako se neće htjeti pokajati niti obećati, da ga unaprijed ne će više uzemirivati.

Ovo bi bila druga etapa don Bartulova progonojstva, kojega mu je splitska klika već priredila i pošto su im suci u velike pri ruci, posao im ide po planu. Sada su prošli na treću etapu, koja se sastoji u tome, da ga ocrne i kod braće svećenika i kod njegovih starijehina. Dapače ovo ime je konačna svrha za koju su bile udešene sve njihove današnje makinacije. Znaju oni dobro, da mu neće moći trajno nauditi, niti ga onemogućiti, ako bude imao povjerenja i zaštite kod svećenstva i duhovnih starijehina. Treba ga dakle tu utučti.

Hoće li i u ovome uspjeti, neznam. Dapače nadam se, da će protivno postignuti. Kao što smrt Fererova bila je framasunijima velika reklama i dobar kapital za njihove ideje, tako će i nama dobro doći sv progonojstva don Bartula Ganze. Svaka nepravda, koja njemu bude nanešana, svaka se ne može vje ogorčiti i izmiedju sebe ujediniti. Tada ćemo se mi najbolje uvjeriti da se tu ne radi o progonojstvu jednog ili drugog svećenika, već da se tu radi o provaljanju pogubnih ideja i o uništenju onih, koji su im na putu. Ono što se danas događaja don Bartulu Ganzi, to sutra čeka svakoga od nas, ako se sliepo za njima ne budemo povadjali.

Ma što bi oni od nas htjeli? Zar samo da ih većima od sebe priznamo i da im puk po selima u pokornosti uzdržimo? Pa i na to smo mi za ljubav mira spravni, samo neka nas oni u našem dušobrižničkom radu pušte u miru i neka nam ne truju stado pogubnih i bezvjerskim idejama. Ne puste li nas ni tu u miru, i ne budu li ni u tome poštovali našu slobodu, neka onda budu uvjereni, da će se onda namjeriti na veći broj don Bartula Ganze, koji svi, kada se ujedine, biti će im tvrda kost. I mi ćemo onda, ugledavši se u njih, stvoriti neki ratni plan, kojemu će svrha biti ne navajljati i rušiti, već braniti se i graditi. Za to nas nitko zdrava razuma neće ratobornim i nedostojnim svećenicima proglasiti, jer zakon je naravi, da se brani. Bez žrtve i borbe nema pobjede. — Svećenik.

Jedno izvješće poglavara Rocca.

Sinj, 20 studenoga.

Pošto je dne 18 o. m. ovo pismo postalo notorno, kao sudbeni dokaz pri razpravi, na koju su bili prizvani franjevci kao rušitelji javnoga poredka i s koje su naši demokrati junjaki izmakli u oskudici dokaza, eva ga predajemo sudu javnosti:

Pos. 4/7 Br. 427.

Sinj. Don Josi Grabovcu umir. žup. zabranjeno mu čitanje sv. Mise.

Sinj 4/7 1911.

Podastirem
Presjedništva c. k. Namjestništva u Zadru.

Nadoknadno amošnjem izvješću 29/6 t. g. Br. 426 na znanje izvješćujući da je res.

ponašanje franjevaca u opisanoj prigodi bilo izazvalo onakovo ogorčenje u narodu da se je bilo ozbiljno bojati reakcije, koja se nije pojavila fala nastojanju uplivnijih osoba u varošu i strogim mjerama poduzetim u onome času od podpisatoga.

Nije ni najmanje dvojbe da su franjevci prihvatili zgodu za prikazati narodu kako se obistinila ona njihova tvrdnja, koju su u svrhu izborne agitacije razprostranili, da je u programu hrvatske i napredne stranke izmedju ostaloga i rušenje crkava.

Viest o tome događaju razprostranila se je već u cijeloj kotaru, te jedni misle da su pristale hrvatske i napredne stranke zaista imali nakanu da sruše crkva, a drugi ipak oštro usuduju ponašanje franjevaca.

Znam nadodati oružničkom izvješću da Don Josi Grabovac, umirovljeni župnik, mirni, čestiti i pobožni svećenik, posle o-vooga slučaja kod rečne crkvice hitje da reče misu u župskoj crkvi u Sinju, koju je dužan čitati buduć svečani dan, ali bi iščeran iz sakristije i uzakračena mu poraba crkve, tako da je bio primoran ono isto jutro odputovati automobilom u Spljet, gdje je na vrijeme stigao da reče misu u stolnoj crkvi u sv. Dujve.

U Spljetu je pak izvjestio o događaju, dotično podnio tužbu predpostavljenoj vlasti.

Pošto nije isključeno da don Josi Grabovcu bude i u dojučnj nedjelju uskraćena poraba oltara i da izazove ogorčenje ili reakciju u narodu, podpisani će se naravno pobrinuti da popirni shodne mjere u svrhu da javni mir i red ne bude porušen.

Pri koncu mi je još upozoriti to Presjedništvo da agitacija po crkvama osobito u selima poslie izbornoga kreševa nije još popuštala, već jednako traje ako nije i žešća postala, a pošto se tim draže sve to više duhovni ne samo u varošu nego i kod tečaka, a sve ima po svoj prilici da potraje još dva mjeseca, naime do općinskih izbora, bojati se je da vatra nerazplamtani na jedanput u cijeloj kotaru, i da na njoj nastane žarišnica sa svojim posljedicama ne iznenadi.

C. k. poglavar

Rocco.

Presjed. c. k. Namjes.

• Prik. 6/7. 911.

Br. 1032.

Vidi 634/1933.

Pitamo g. Rocca, poslie nego su sve njegove tvrdnje uzimok demokrata odpane, neka nam naznači poznatom svojom majstorskom vještinom, što on razumije pod imenom „narodnog ogorčenja“ i je li se bilo bojati reakcije naroda ili njegovih prijatelja „uplivnijih osoba u varošu“, kao Majina, Videka, Kolombatovića, Cinjora itd? Pitamo g. Rocca, oduka njemu sva sigurnost, da su franjevci u svrhu izborne agitacije htjeli narodu dokazati, kako se obistinila ona „da je u programu hrvatske i napredne stranke izmedju ostaloga i rušenje crkava“?

Molimo poglavitoga gospodina, da bude tako dobar, pa nam nabroji „čestite“ građane, koji su „oštro osudili ponašanje franjevaca“? On je izvanredna pamćenja, pa će se dobro sjećati. Bilo bi vredno, da imena takovih poštenjaka zabilježimo zlatnim slovima u analima njegove „duhovite“ vlade. Možda je to bilo u veselim zabavama u kući braće Stojanaca, ili u „čestitoj“ krčmi Gjovaninovojoj?

U velike bismo mu bili harni, kad bi nam kazao, od kud je on doznao, da je „Don Josi Grabovac, mirni, čestiti i pobožni svećenik“ pao žrtvom svoje po-kožnosti?

O stavci, da će se on pobrinuti, da „javni mir i red ne bude porušen“, ni-

malo ne dvojimo, pa ga za to i ne pitamo. Zar nije u stotinam prigoda dokazao, koliko do toga drži? Zar bi se bio okružio sve sa samom zgoljnom mirnom družbom našega mjesta, da mu mir na srcu ne leži?

Zaplati čemo ga, kako je on doznao, da se po crkvama agitacija vodi u tolikoj mjeri, da se je uzbojao, e „vatra ne zaplamtani na jedanput u cijelom kotaru.“? Zar nije bio izdan dekret žandarim, da pomno paze svaku rieč župniku: pa jesu li našli i jednu, koja ne bi bila na svom mjestu. Čovjeku u vatri izgleda, kao da se je cielvi svet upalio...

Još čemo jedno na uho g. Roccu prišapnuti i upitati ga, za što pred fratrim uvijek palinodij njima pjeva i razmeće se svojim prijateljstvom! Za Boga, ta to bi po nj moglo kobno biti u ovom vremenu „naprednih ideja“!

Kao epilog svemu ovomu staviti čemo našu dosadašnju tvrdnju, naime, e smo tvrdno uvjereni da sve one pjesme o nekakvoj mjenici od 12.000 K. nemaju ni kakove podloge.

Iz hrvatskih zemalja.

Vlada o dalmatinskim željeznicama.

Ministar predsjednik grof Stürhig u sjednici poručničkog odbora od 21. ov. mj. odgovorio je glede dalmatinskih željeznica, da se izmedju Ugarske i Austrije vode daljni pregovori, ali da nije moguće priobiti potankosti, no izjavivše, da dalmatinsko pitanje neće biti ugroženo.

To vam je po onoj: Idis redibus...

Naše sveučilišno pitanje.

Glede pitanja reciprociteta hrvatskog sveučilišta ministar predsjednik grof Stürhig izjavio je u sjednici poručničkog odbora od 21. ov. mj. da treba priznati, da se za grebačko sveučilište trsi uvesti discipline, koje mora poznavati pravnik u Austriji, ali da nije još stvorilo sve što je potrebno. Možda se to pitanje bude dalo povoljno riješiti, ako se za grebačko sveučilište prilagodi specialnim potrebama djaka iz Istre i Dalmacije.

Obćinski izbori.

Mješovito povjerenstvo za obćinske izborne poslove imalo je na 20. o. mj. petu sjednicu te je rasudilo o tužbama prikazanim proti izbornom postupanju obćina: Klis, Kaštel Lukšić i Pag. Uništilo je izbor triju viećnika i izborničeva obćine kliske, nije uzelo u pretres, jer vandožno podneseno, tužbu proti izbornom postupanju obćine kašteluške i preinačilo je izpadak II. izborništa obćine paške.

Izbor zastupnika splitske trg. obrtne komore.

Na sastanku viećnika trgovačko-obrtne komore u Splitu zaključeno je, sa svima protiv dva glasa, kandidirati obć. blagajnika G. Dujma Mikačića za satorskog zastupnika na mjesto pok. Borčića.

Izborni pokret u Banovini.

Od iztaknutih kandidatura vredno je spomenuti kandidature pravaša dr. Mirka Puka u novigradskom, d-ra Banjavčića u jaskanskom, Sijepana Zagorca u koprivničkom, d-ra Matijevića u pakračkom i d-ra Franka u križkom kotaru.

Investicije u Bosni.

Bosanska vlada predložila je bosanskom saboru predlog, da se digne zajam od 182 milijuna kruna za investicije. Tim imale bi se graditi pruge Tuzla-Brcka sa prugama. Bjelina, Banjaluka—Jajce i Novi-Bihać, što će stajati 82 milijuna kruna. Za poboljšanje sadašnjih željeznica treba 35 milijuna, za ceste 5, za zdravstvenu službu 3, za školstvo 9, za zgrade 8, za financije 5, za pravosuđe 6, za poboljšanje poljodjelstva i gospodarstva 29 milijuna kruna.

Obćinsko Vieće u Makarskoj.

OTVORENO PISMO.

G. G. Petru Rismondu u drugovino, novoizabranim članovim obćinskog zastupstva u Makarskoj.

Nama je veoma dobro poznato, da su obćinari Makarsko-Primorske obćine ogromnom većinom pristale stranke prava.

Ovogaodišnji izbori za carevinsko vieće, a koji se temelje na sveobćem izbornom pravu glasa, neoborivo su to dokazali.

Pa i sami minuli obćinski izbozi isto su tako najriječitije potvrdili, jer u trećem

tielu, gdje pučanstvo očituje svoje mišljenje i iskazuje svoje povjerenje, vi se nieste ni prikazali.

Ipak zahvaleč zastarjelom izbornom redu, te stanovitom tumačenju, vi ulazite u obćinu, kao prestavnici tobožnje većine ovog pučanstva, dok u istinu vi ste prestavnici nezatne manjine.

Vi ste izabrani načinom, kakov se još ne pamti u izbornoj povjesti Dalmacije. Vi dvadesetčetvorica izabrani ste od 129 birača, a od ovih opet samo ih je 90 koji plaćaju obć. porez.

Naprotiv za dvanaesticom pravaških viećnika stoje hiljade Makarsko-Primoraca, i stoga pravi predstavnici ovamošnjeg pučanstva jesu pravaški viećnici, a ni pošto vi. Ne pouzdajte se u nepravdu i silu, jer nepravda nije nikad nikoga trajno pomogla, a sila brzo kraj nadodje.

Vi predobro znate, da vi ne uživate povjerenja ogromnog diela naroda, a niti vas je volja naroda na te časti postavila, stoga ako držite do osobnog ponosa, povucite posljedice. Mi rekosmo, a sad je na vama da izvršite.

Na Klementovo 1911.

Makarsko-Primorski pravaši.

Iz grada i pokrajine.

Novi šibenski biskup. Vladarev rešript o imenovanju preč. Pappasave biskupom šibenskim nosi nadnevak od 10 listopada.

U dvorskoj kapeli papinske Nuncijature u B-ču papinski nuncij Nadbiskup Bavona preuzeo je u ponedjeljni prijepodne uz pomoć uditora d.r. Rossi-Stokater kanonski obavjestni postupak za novo imenovanog područnog biskupa i generalnog vikara bečke nadbiskupije dr. Josipa Pflugera i novo imenovanog gospodina šibenskog biskupa Luku Pappafava. U podne je bio kod nuncija objed, na kome su učestvovali novi biskupi i njihovi svjedoci.

Promjene u političkoj struci. Upravljanje I. namjestništvom odsjeka povjerenje je kotarskom poglavaru Ferdinandu Petelcu, a upravljanje VI. namjestništvom odsjeka kotarskom poglavaru Franu Simonelli.

Prinosi „Ubožkom Domu“. Da počaste uspomenu Lene Benković dr. Kažimir Pašini kr. 2, dr. Ivo Učović kr. 2. Da počaste uspomenu M. Polonjo Krešimir Novak kr. 2. Da počasti uspomenu Ante Čičmira Mate Matačić kr. 2. Da počasti uspomenu Josipa Eskerize Tuculin Ante kr. 1. Paško Šikara kr. 2., obitelj Čelar-Wendler kr. 2. Da počasti uspomenu Margharite Borovich dr. Julije Gazzari kr. 3, Petar Caszar kr. 4. Da počaste uspomenu Mate Busta E. ud. Montanari kr. 4, Josip Tarle kr. 5. Da počasti uspomenu Frane Baljkasa Josip Trljaja kr. 1. Da počasti uspomenu Marije Škarice Josipa Jerčić kr. 2.

Uprava Ubožskog Doma svesrdno zahvaljuje svima plemenitim darovateljima.

Hrvat okulist u Trstu. Liečnik dr. Albert Botteri iz Zadra, koji je nekad bio operator kod profesora dr. Fuchsa u Beču, zatim višegodišnji prvi asistent na sveučilišnoj klinici u Innsbrucku, otvorio je u Trstu laboratorij za očne bolesti u najmodernijem stilu. Preporučamo našem obćinstvu ovoga našeg znanjeljaka.

Ponovni obćinski izbori u Sućurcu. Dne 20. ov. mj. obavljani su u Kaštel Sućurcu ponovni obćinski izbori za prvo tielo. Izabrani su predloženi naše stranke.

Preminula. Iz Kaprija javlja nam: Dne 15. tek. mj. duša dobre starice Dunicke Radović, majke glavarove, razstala se s tijelom i pošla pred priestoi svevišnjega, da primi od Njega zasluženu nagradu. Bilo joj 76 god. Miloj i dobroj starici pokoj vječni!

Opereta. U naš grad dolazi talijansko plesno i operetno druživo pod vodstvom Maurizia Parigi. Davat će 4 varedne predstave i to u subotu 25. ov. mj. „Grof Luksemburg“, u nedjelju „Ivan II“, u ponedjeljak „Čar valcera“, a u utorku „Vesela udovica“.

Pomutnjom je u prošlom broju stavljeno da je prošlo 22 godine od kame-novanja dra. Zlatarovića, a ima biti 19 godina.

STRANCI U ŠIBENIKU.

Prispjeli od 8 do 16 studenoga.

Grand Hotel Velebit: S. Mandolfo, odvjetnik, Dubrovnik; A. Smid, kovetni kapetan, Šibenik; D. Ziegler, putnik, Beč; Dr. S. Borović sa gospođjom, Knin; L. Liebel, putnik, Beč; A. L. Moro, putnik, Trst; F. Laica, putnik, Nürnberg; B. Paleka, putnik, Zadar; B. Kolmann, putnik, Beč; E. Pazelt, privatnik, Vuclopoljana; I. Piatoco, piv. činovnik, Bozen; D. Radica, poduzetnik, Split; A. Radica, poduzetnik, Šolta; S. Sichini, putnik, Piacenza; L. Friedmann, putnik, Trst; B. Braun, putnik, Rieka; E. Bauer, c. i. k. kapetan, Zadar; D. Miović, posjednik, Dnriš; Pavao Nakić, posjednik, Dnriš; E. Carina, putnik, Rieka; J. Čaugel, putnik, Beč; J. Oblat, putnik, Beč; R. Radulović, putnik, Beč; R. Russ, liečnik, Zlarin; J. Eisler, putnik, Beč; M. Stampalija, mesar, Lošinj mali; D. Radica, poduzetnik, Split; R. Brilker, putnik, Newmarckl; L. Kožisek, putnik, Beč; G. Drealović, putnik, Beč; Dr. J. Petranović, liečnik, Knin; A. de Rossi, putnik, Trst; A. Spielmann, putnik, Beč; K. Danko, inžinir, Velušići; J. Szekei, putnik, Brod; S. Dragoni, obć. upravitelj, Dnriš; E. Altenburger, c. k. poćinovinik, Pula; I. Vagner, trgovac, Graz; Dr. J. Okuniesky viši štopski liečnik, Pula; P. Friedler, c. k. linjski kapetan, Pula; C. barun von Reden, c. i. k. linjski poručnik, Pula; K. Paur, c. i. k. viši povjerenik, Pula; A. Mayer, putnik, Trst; A. Weiss, putnik, Beč; Dr. P. Dešković, odvjetnik, Split; I. Donajo, geometar, Split; S. J. Cioole, posjednik, Kosovo; S. Lovrić, posjednik, Zadar; I. Baran, putnik, Zagreb; Dr. M. Poduje, c. k. dr. pododvjetnik, Zadar; A. Kytner c. i. k. poručnik, Zadar; M. Luxardo, veleposjednik, Zadar; E. Stern, Zagreb; S. Bierned, putnik, Beč; H. Cernosta, trgovac, Zadar; A. Zurač, trgovac, Nürnberg; B. Weiss, putnik, Beč; Dr. M. Medini, prijedbik Z. O. Zadar; J. Macchiedo, inžinir Z. O. Zadar; R. pl. Hunka, major, Budimpešta; M. Jović, svećenik, sa suprugom, Knin; O. Alloseta, putnik, Trst; A. Krečić, financijski povjerenik, Zadar; A. Ivančić, kapetan, Newyork; I. Cattarini, inžinir, Trst; C. Gaon, putnik, Sarajevo; S. I. Simić, posjednik, Kosovo; K. Ludić, putnik, Trst; E. Kuger, privatnik, Šibenik.

Hotel Krka: Z. Neumann, putnik, Split. D. Finzi, Trst. K. Skas, putnik, S. Ulrich. U. Pojani, fin. koepeist, Supetar. M. Schmitzer, putnik, sa gospođjom, Beč. J. Brnje, putnik, Dnriš. E. Mottesdorfer, putnik, Trst. M. Garzone, putnik, Trst. E. Firšt, putnik, Split. L. Steiner, putnik, Beč. J. Bo-faces, putnik, Beč. G. Rainondi, trgovac, Zadar. V. Gszel, knjižar, Zadar. J. Humsky, putnik, Rieka. S. Rainer, upravitelj, Beč. E. Firšt, putnik, Split. M. Mrduljaš, svećenik, Split. J. Tripolić, trgovac, Zadar. E. Apolonio, trgovac, Piran. J. Modrić, posjednik, Zadar. A. Mayor, putnik, Trst. Stech V. činovnik, Biograd. T. Vlahov, posebnica, Dnriš. B. Batišfalz, putnik, Pešta. F. Cerlon, putnik, Trst. Časar R., posjednik, Tiesno. Novaković V. posj. Vrlika. Sain Ante, posj. Vodice. Urizio E., putnik, Trst. Kakač A., putnik, Kusovitz. Javurek G., nad-inžinir, Zadar. Vlahov ud. K., posebnica, Dnriš. Misiala A., putnik, Trst.

Hotel de la Ville: Schettini D. Zubar, Split. Zimmer D. putnik, Beč. Sulentić J. trgovac, Zrmanja. Sulentić Jure, trgovac, Zrmanja. Stebel A. mehanik, Trst. A. Stella, trgovac, Rieka. O. Hoffmann, rud. činovnik, Siverić. Dr. R. Gazzari, fin. tajnik, Zadar. Barbarić E., slikar Split. Radica A. poduzetnik, Split. Pianeš S., elektroteknikar, Promina. Kati A. putnik, Beč. Küllinger J., konobar, Amstetern. Gijvović V. činovnik, Zadar. Cimenti A., putnik. Trst. Nerma-S. fotograf, sa gospođjom i Pula. J. Ciotni, putnik, Split. V. Bettenhausen, putnik, Reichenberg. Paul H., putnik, Reichenberg. Linhart K., pom. častnik, Šibenik. Shettini D. Zubar, Split. Dimitrović J., posebnica, sa dva sina Knin.

Sliedi na četvrtjoj strani

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?

Sa želudačnom bolešću u današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome predi-sretne preporučam u zgodno druga uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji otkrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga podpuno zdravim. Tko dakle želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvrsno i hvaljeno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvrsni Nectar promadjen je od soka iz raznih bilina pa mješan sa dobrim vinom. Djeluje svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvrstan liqueur za želudac, odnosno želudačno vino i nema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolestni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzročuje praviljenje sokova.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar

koji žele imati podpuno zdrav želudac. Nectar je izvrstno sredstvo proti želudačnom katarru, grčevima, boli i slaboj probavi ili sluzi. Isto tako NECTAR odstranjuje začepjenje, ukročnost, koliknu srčanu kucavicu, a daje mnogo boju miroću, tek i udogno spavanje, doćim bezsnanicu, glavobolju i nervoznost uništava. Uslied svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si želi napiti i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Dnriša, Tiesna, Biograda na moru, Vrlike, Knina, Zadra, Benkovca, Kaštelstarog, Splita te u svim većim manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Također razasliju ljekarnu u Šibeniku 3 i više boca „Nectar-a“ po originalnoj cijeni u svim mjestima Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!

Zahitjevatje samo izključivo

Dra. Engel'schen Nectar

Moje NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Samsos 300, vinska kista 150, malinov sok 100, crveno vino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stolisnik 30, čamcke jagode 30, patina 30, koromant, anis, stropacaj i druge koristi-ke po 10, pumicešno sve skupa.

Grubišić & Comp.

u Šibeniku

Održavništvo i stovarište za umjetno gnojivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Societá anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na

zahitjev badava i franco.

Jeste li bolesni?

Badava

sanošnjem svakome kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zadube) ozdravila. Ne tražim za to nikakove odštete. Činim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila odućila, ako nadjem sredstvo mom spasu, da to objavim na moj tražak u svim novinama. Gospođja F. Križek, Prag II. - Br. 2007. (Česka).

-- Hrvatska Tiskara --
(Dr. Krstelj i drug) -- ŠIBENIK --
izradijuje najmodernije --
-- tiskarske radnje.

koje hoće da očuvaju svoju kožu, naročito od jetinih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo

Ženske

STECKENPFERDDV SAPUN od lilljanovog mleka (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Teitschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

